

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 529/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Kuzmom, Advokátska kancelária JUDr. Katunský, JUDr. Kuzma a spol., Floriánska 16, Košice proti postupu Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 4Tp/15/2023 a jeho uzneseníu z 20. júna 2023 a postupu Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 3Tpo/18/2023 a jeho uzneseníu z 25. júla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4Tp/15/2023 a jeho uznesením z 20. júna 2023 a postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3Tpo/18/2023 a jeho uznesením z 25. júla 2023. Navrhuje napadnuté uznesenie krajského súdu zrušiť a priznať mu primerané finančné zadostučinenie a náhradu trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona.

3. Uznesením okresného súdu č. k. 4Tp/15/2023 z 27. marca 2023 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 5Tpo/6/2023 z 5. apríla 2023 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

4. Žiadosťou podanou 31. mája 2023 sa sťažovateľ domáhal svojho prepustenia z väzby na slobodu. Okresná prokuratúra Poprad (ďalej len „okresná prokuratúra“) jeho žiadosti nevyhovela, preto ju postúpila na rozhodnutie okresnému súdu, ktorý ju uznesením č. k. 4Tp/15/2023-346 z 20. júna 2023 zamietol ako nedôvodnú. Zároveň okresný súd neprijal písomný sľub sťažovateľa ako náhradu za väzbu a túto nenahradil ani ponúknutou zárukou dôveryhodných osôb, ani dohľadom probačného a mediačného úradníka.

5. Sťažnosť sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu krajský súd uznesením č. k. 3Tpo/18/2023-417 z 25. júla 2023 zamietol a zároveň jeho väzbu nenahradil ani zárukou ďalších dôveryhodných osôb.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že postupy oboch konajúcich súdov neboli v súlade s § 2 ods. 6 Trestného poriadku, čím zároveň bolo porušené aj jeho právo na urýchlené rozhodnutie o osobnej slobode. Zopakoval faktický stav veci, že žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu podal 31. mája 2023. Okresný súd o tejto rozhodol 20. júna 2023. Bezprostredne po vyhlásení prvostupňového uznesenia proti tomuto podal riadny opravný prostriedok, ktorý písomne odôvodnil podaním doručeným okresnému súdu 29. júna 2023. Podľa zistení sťažovateľa spisový materiál bol po rozhodnutí veci okresným súdom predložený krajskému súdu až 18. júla 2023, teda 28 dní od rozhodnutia a 20 dní od písomného odôvodnenia sťažnosti.

7. Postup krajského súdu sťažovateľ považoval za „pružný“, avšak nesprávny v tom smere, že svojím rozhodnutím „zhodil pochybenie okresného súdu (čím prispel k samotnej dĺžke konania)... nezohľadnil prieťahy okresného súdu a neprepustil sťažovateľa na slobodu“.

8. Sťažovateľ uzavrel, že sa o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu rozhodovalo od 31. mája 2023 do 7. augusta 2023, teda dva mesiace a sedem dní. Túto lehotu podľa jeho presvedčenia nemožno v žiadnom prípade považovať za takú, ktorá by predstavovala urýchlené konanie o osobnej slobode. Zároveň tým bola znemožnená aj periodická kontrola dôvodnosti pozbavenia osobnej slobody.

9. Sťažovateľ zvýraznil, že úloha okresného súdu rozhodnúť urýchlene o žiadosti o prepustenie z väzby nie je splnená vyhlásením uznesenia, jeho písomných vyhotovení a ani následným doručením stranám trestného konania, ale až predložením veci na rozhodnutie o sťažnosti sťažnostnému súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4Tp15/2023 a jeho uznesením

z 20. júna 2023 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3Tpo/18/2023 a jeho uznesením z 25. júla 2023 v súvislosti s požiadavkou urýchleného rozhodnutia o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu.

III.1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru

11. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 ústavy) je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05). V označených ustanoveniach ústavy sú teda obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 34/07, IV. ÚS 333/08, IV. ÚS 263/2018).

12. Ústavný súd stabilne judikuje, že jednotlivé lehoty z hľadiska požiadavky neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle § 17 ods. 2 a 5 ústavy, ale aj z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru sa posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03, II. ÚS 353/06, III. ÚS 147/2011, III. ÚS 211/2022).

13. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) čl. 5 ods. 4 dohovoru (ktoré je ustanovením predstavujúcim jeho *habeas corpus*) poskytuje zadržanej osobe právo aktívne sa domáhať súdneho preskúmania pozbavenia slobody (pozri rozsudok vo veci Rakevich proti Rusku z 28. 10. 2003, sťažnosť č. 58973/00, bod 43; podobne II. ÚS 642/2017, IV. ÚS 610/2018, IV. ÚS 78/2019).

14. Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybniť zákonnosť tohto pozbavenia slobody, priznáva im právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (pozri rozsudok vo veci Rehbock proti Slovinsku z 28. 11. 2000, sťažnosť č. 29462/95, bod 84).

15. Z čl. 5 ods. 4 dohovoru nevyplýva povinnosť dvojstupňového väzobného konania. Ak však štát takýto systém zavedie, musia sa v rámci neho poskytovať rovnaké záruky aj v odvolacom (sťažnostnom) konaní (okrem iných pozri rozsudok vo veci Kučera proti Slovensku zo 17. 7. 2007, sťažnosť č. 48666/99, body 107 a 111).

16. Pokiaľ ide o otázku urýchlenosti konania, túto je potrebné posudzovať s ohľadom na všetky okolnosti daného prípadu (rozsudok Veľkej komory vo veci Inseher proti Nemecku zo 4. 12. 2018, sťažnosti č. 10211/12 a č. 27505/14, bod 252). Požiadavka urýchlenosti je menej prísna, ak ide o konanie pred odvolacím (sťažnostným) súdom (rozsudok vo veci Abdulkhakov proti Rusku z 2. 10. 2012, sťažnosť č. 14743/11, bod 198). Avšak vzhľadom na skutočnosť, že „v stávke“ je osobná sloboda jednotlivca, štát musí zabezpečiť, aby bolo konanie vedené čo najrýchlejšie

(rozsudok Veľkej komory vo veci Khlaifia a ďalší proti Taliansku z 15. 12. 2016, sťažnosť č. 16483/12, bod 131).

17. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh, ako aj zo zistení ústavného súdu vyplýva, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu podaná 31. mája 2023 bola doručená okresnej prokuratúre 2. júna 2023. Okresná prokuratúra tejto žiadosti nevyhovela, preto ju predložila okresnému súdu na rozhodnutie 9. júna 2023. Okresný súd o nej rozhodol 20. júna 2023. Písomné vyhotovenie prvostupňového rozhodnutia bolo doručené sťažovateľovi 26. júna 2023 a jeho obhajcovi 23. júna 2023. Proti rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť priamo do zápisnice už pri svojom výsluchu 20. júna 2023 a písomne ju odôvodnil 29. júna 2023 (cestou svojho obhajcu) a 4. júla 2023. Okresný súd následne predkladacou správou z 10. júla 2023 spisový materiál predložil krajskému súdu na rozhodnutie o riadnom opravnom prostriedku. Krajskému súdu bol spis doručený 13. júla 2023 a o sťažnosti sťažovateľa nadriadený súd rozhodol 25. júla 2023. Druhostupňové rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené 4. augusta 2023 a jeho obhajcovi 7. augusta 2023.

18. Z uvedeného chronologického prehľadu vykonaných úkonov v dotknutom konaní o osobnej slobode sťažovateľa vyplýva, že okresný súd o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu rozhodol po jedenástich dňoch (20. júna 2023) od jej predloženia (9. júna 2023) okresnou prokuratúrou, ktorá jej nevyhovela. Následne bolo rozhodnutie doručené sťažovateľovi o ďalších šesť dní [26. júna 2023 (resp. jeho obhajcovi o tri dni – 23. júna 2023)] t. j. sedemnásty deň od doručenia žiadosti súdu prvého stupňa. Písomné dôvody sťažnosti boli okresnému súdu následne doručené po troch dňoch (29. júna 2023). O jedenásť dní neskôr (10. júla 2023) okresný súd predložil krajskému súdu spisový materiál spolu s riadnym opravným prostriedkom a jeho dôvodmi krajskému súdu. Celková doba, po ktorú okresný súd vecou disponoval, a teda mohol ovplyvniť jej priebeh vo vzťahu k rýchlosti konania, tak predstavovala 28 dní (17 dní od doručenia žiadosti po doručenie svojho rozhodnutia a 11 dní od obdržania písomných dôvodov sťažnosti po predloženie veci krajskému súdu).

19. Krajskému súdu bola vec následne doručená pre potreby jeho konania 13. júla 2023, nie ako to nesprávne uvádza sťažovateľ (18. júla 2023). Sťažovateľom uvedený dátum predstavuje deň, keď bola vyriešená otázka zákonného sudcu krajského súdu, avšak dňom prijatia veci na konanie bol už spomenutý 13. júl 2023 (o 12.21 h.). Následne krajský súd o sťažnosti sťažovateľa rozhodol po uplynutí dvanástich dní a jeho rozhodnutie bolo doručené sťažovateľovi o desať dní neskôr (4. augusta 2023), resp. jeho obhajcovi po uplynutí trinástich dní (8. augusta 2023).

20. K názoru sťažovateľa o zodpovednosti všeobecných vo veci konajúcich súdov za celé obdobie trvania konania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, t. j. od 31. mája 2023 do 7. augusta 2023 (68 dní), ústavný súd uvádza, že danej veci aplikoval už vo svojej predošlej rozhodovacej činnosti formulovaný záver [z novej judikatúry pozri napr. sp. zn. IV. ÚS 334/2023 opierajúce sa aj o rozhodnutie EŠLP Osváthová proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 15684/05, ods. 73, 21. 12. 2020)], že v okolnostiach, ktoré sú prítomné rovnako v predmetnej veci, je vhodnejšie preskúmať jednotlivé prieťahy a ich pripočítateľnosť zúčastneným subjektom namiesto formulovania abstraktných záverov týkajúcich sa toho, kedy posudzovaná lehota začala a skončila.

21. Ústavný súd preto aj v aktuálnom konaní o prerokúvanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa skúmal jednotlivé časové obdobia konania, a to kto za tieto nesie zodpovednosť. Z tohto hľadiska je potrebné uviesť, že konajúcemu súdu možno pripočítať zodpovednosť za prípadné prieťahy v zásade vtedy, ak má vo svojej dispozícii žiadosť, resp. sťažnosť a súdny spis a zaťažuje ho povinnosť vo veci konať a rozhodnúť.

22. Vychádzajúc z uvedených téz a zo zisteného stavu veci, ústavný súd konštatuje, že k istému predĺženiu konania zapríčinenému okresným súdom pri predkladaní spisového materiálu krajskému súdu na rozhodnutie o riadnom opravnom prostriedku síce došlo, avšak uvedené predĺženie nedosahuje takú intenzitu, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala vysloviť záver o porušení práv sťažovateľa. Konanie pred okresným súdom svojím trvaním neprekročilo judikatúrou ústavného súdu akceptovanú lehotu jedného mesiaca, čím bolo základnému právu sťažovateľa na urýchlené rozhodnutie o jeho osobnej slobode učinené zadost'

23. Pokiaľ ide o postup krajského súdu od doručenia mu spisu na rozhodnutie o riadnom opravnom prostriedku po doručenie jeho rozhodnutia, sťažovateľovi uplynula celková doba 25 dní, t. j. opäť ide o dobu jednoznačne súladnú s požiadavkou urýchleného rozhodnutia o osobnej slobode vyplývajúcou z čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

24. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

25. Na základe dosiaľ uvedeného ústavný súd nemohol inak iba ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru

26. Článok 5 ods. 3 dohovoru zaručuje právo na primeranú dĺžku väzby vo vzťahu k trestnému konaniu vo veci samej. Väzba môže trvať len po dobu, po ktorú je skutočne nevyhnutná na dosiahnutie účelu trestného konania. Nesmie teda dôjsť k situácii, keď by osoba, ktorá je až do vynesenia odsudzujúceho rozsudku považovaná za nevinnú, niesla za okolnosti daného prípadu väčšiu obeť, než od nej bolo možné rozumne očakávať [rozsudok ESĽP vo veci Wemhoff proti Nemecku z 27. 6. 1968, č. 2122/64, bod 4].

27. Kým právo byť predvedený pred sudcu je celkom logicky aplikovateľné len v počiatočnej fáze zadržania alebo obmedzenia osobnej slobody, právo byť súdený v primeranej lehote, ktoré sa viaže na trestné konanie v merite trestnej veci, môže byť predmetom prieskumu v ktoromkoľvek štádiu väzobného stíhania, teda napríklad aj vtedy, ak sťažovateľ zároveň namieta rozhodnutia

všeobecných súdov o jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Neviaže sa teda striktne na štádium prvotného rozhodovania o vzatí do väzby.

28. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietal rýchlosť rozhodovania konajúcich súdov o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, teda nie dĺžku väzby vo vzťahu ku konaniu vo veci samej. Na podklade tejto argumentácie preto nemožno uvažovať o porušení práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu, resp. postupom týchto súdov, ktorý predchádzal vydaniu napadnutých uznesení.

29. Tento záver sa vzťahuje aj na sťažovateľom namietané porušenie práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, ktoré sa na okolnosti sťažovateľovej veci nevzťahuje, keďže toto ustanovenie dohovoru sa aplikuje v zásade pri vzatí do väzby, nie pri skúmaní podmienok jej pokračovania, či už z dôvodu skončenia základnej alebo predĺženej lehoty väzby, alebo na podklade žiadosti o prepustenie z väzby (m. m. IV. ÚS 243/2023, I. ÚS 205/2022).

30. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

31. Pokiaľ sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol rozhodnúť aj o porušení jeho základných práv v súvislosti s „*právom na zákonné a preskúmateľné rozhodnutie*“, a to tak rozhodnutím okresného súdu, ako aj druhostupňovým rozhodnutím nadriadeného (krajského) súdu, ústavný súd konštatuje, že v súvislosti s touto požiadavkou v ústavnej sťažnosti absentuje akákoľvek (nie to ešte ústavnoprávne relevantná) argumentácia.

32. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane uviedol, že je základnou povinnosťou sťažovateľa, aby odôvodnenie ústavnej sťažnosti obsahovalo čo najpresnejší opis skutkového stavu a najmä logickú právnu argumentáciu, na základe ktorej možno konštatovať existenciu príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom, resp. rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a porušením v ústavnej sťažnosti označených práv garantovaných ústavou, resp. kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, ktorého vyslovenia sa sťažovateľ v petite svojej ústavnej sťažnosti domáha (IV. ÚS 198/2012, IV. ÚS 574/2018, II. ÚS 346/2021, II. ÚS 443/2021).

33. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovenej náležitosti (spočívajúcej v riadnom odôvodnení návrhu) sa netýka len formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale ide o odôvodnenie ako jej esenciálnej obsahovej náležitosti, ústavný súd sťažovateľa, ktorý je zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 102/2019, II. ÚS 65/2022).

34. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí.

35. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že ak dôvodom pre rozhodnutie o porušení práva na zákonné a preskúmateľné rozhodnutie mala byť skutočnosť, že krajský súd „*zhodil pochybenie okresného súdu (čím prispel k samotnej dĺžke konania)... nezohľadnil preťahy okresného súdu a neprepustil sťažovateľa na slobodu*“, potom závery uvedené v časti III.1. odôvodnenia tohto uznesenia jednoznačne robia túto časť sťažovateľovej argumentácie zjavne neopodstatnenou.

36. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, o ktorých rozhodovanie je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 4. októbra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu